

Príručka pre obyvateľstvo

ČO TREBA VEDIET V PRÍPADE OHROZENIA

Vydalo: Mesto Nové Mesto nad Váhom
MsÚ, referát obrany, bezpečnosti a ochrany
Tlač: TISING, spol. s r.o., Nové Mesto nad Váhom
Nepredajné

DÔLEŽITÉ TELEFÓNNE ČÍSLA TIESŇOVÉHO VOLANIA

- 150 Hasičský a záchranný zbor
- 155 Zdravotná záchranná služba
- 158 Polícia (OO PZ)
- 159 Mestská polícia
- 112 Jednotné číslo tiesňového volania

Mestský úrad Nové Mesto nad Váhom - referát civilnej ochrany a obrany obyvateľstva	032 / 740 24 12
Obvodný úrad Nové Mesto nad Váhom - odbor civilnej ochrany a obrany obyvateľstva	032 / 774 61 70
Krajský úrad Trenčín - odbor civilnej ochrany a obrany obyvateľstva	032 / 743 18 12 032 / 743 52 52 032 / 743 52 94
Zamestnávateľ

Evakuačný lístok SPRÁVA PRE EVAKUAČNÉ ORGÁNY

PRI OPUSTENÍ DOMU ALEBO BYTU
UMIESTNITE VIDITEĽNE NA DVERÁCH VÁŠHO OBYDLIA

Adresa mestského úradu: Čsl. armády 1, Nové Mesto nad Váhom

Adresa osoby (rodiny):

Priezvisko, meno, titul:

Priezviská, mená, tituly spoločne so mnou evakuovaných členov domácnosti:

Odišli sme dňa

o hodine

Budeme sa zdržiavať na adrese:

V bydlisku už nezostala žiadna osoba:

Podpis: _____

Vypíšte druhý riadok, ostatné údaje vyplňte až po vyhlásení evakuácie. Túto časť v prípade evakuácie oddelte a pripevnite pri odchode na dvere bytu či domu.

POUČENIE:

Pred opustením bydliska nevypínajte hlavný vypínač elektrickej energie, zatvorte však vodu a plyn a odpojte antény rozvody.

Riadne uzatvorte a uzamknite svoj majetok. Pripevnite tento lístok na viditeľné miesto na vstupných dverách.

Na základe tohto vypísaného a pripevneného lístku nebudete hľadaný vo svojom bydlisku a uľahčíte prácu záchranným jednotkám.

ČO MÁ KAŽDÝ VEDIEŤ V PRÍPADO OHROZENIA

Ľudia si uvedomujú riziká, ktoré ohrozujú ich život, zdravie alebo ich majetok až vtedy, keď sú priamymi účastníkmi havárií, živelných pohrôm alebo katastrof. Dôsledky takýchto mimoriadnych udalostí potvrdzujú, že neznalosť vhodného reagovania na vzniknutú situáciu alebo jej podceňovanie spolu s panikou znásobujú straty na životoch a zvyšujú počet zdravotných poškodení ľudí. I keď jednotlivci pri mimoriadnej udalosti nemôže zvrátiť beh udalostí, môže vhodnou voľbou správania výrazne znížiť dopad jej následkov vo svojom okolí.

Cieľom tejto pomôcky je poskytnúť informácie o tom, ako reagovať na vznik mimoriadnej udalosti, čo robiť, keď je ohrozený život a zdravie, alebo ako postupovať, keď je ohrozený majetok.

1. DÔLEŽITÉ TELEFÓNNE ČÍSLA TIESŇOVÉHO VOLANIA

Ak ste v ohrození života alebo zdravia, ak je ohrozený váš majetok, alebo ste účastníkom mimoriadnej udalosti, pri ktorej je ohrozený život, zdravie alebo majetok iných občanov, dožadujte sa poskytnutia pomoci na nasledujúcich telefónnych číslach tiesňového volania:

v prípade požiaru, dopravnej nehody, ohrozenia následkom živelných pohrôm a iných mimoriadnych udalostí volajte

150 Hasičský a záchranný zbor

v prípade ohrozenia života a zdravia volajte

155 Zdravotnú záchrannú službu

v prípade ohrozenia následkom trestnej činnosti alebo jej oznámenia volajte

158 Políciu 159 Mestskú políciu

112 jednotné číslo tiesňového volania

1.1. VŠEOBECNÉ ZÁSADY PRI VYŽADOVANÍ POMOCI

Ak vyžadujete pomoc v tiesni alebo pri oznamovaní správy o mimoriadnej udalosti uveďte:

- svoje meno a číslo telefónu, z ktorého telefonujete,
- druh udalosti (požiar, dopravná nehoda, povodeň, trestný čin a pod.),
- rozsah udalosti (požiar domu, bytu, lesa, ohrozenie života viacerých osôb, zaplavenie cesty, poľa, obce, a pod.),
- miesto udalosti,
- ak je na miesto udalosti sťažený prístup, uveďte spôsob prístupu, smer, odkiaľ je možné miesto udalosti dosiahnuť a druh prístupovej cesty (súkromná cesta, poľná cesta a pod.).

Po ukončení hovoru počkajte na spätné volanie operátora príslušnej záchrannej služby alebo polície

2. VŠEOBECNÉ ZÁSADY ČINNOSTI PRI OHROZENÍ

- **UVEDOMTE SI**, že najväčšiu hodnotu má ľudský život a zdravie a až potom záchrana majetku
- **PAMÄTAJTE** na sebaobranu, poskytnutie prvej pomoci a vzájomnej pomoci v tiesni
- **REŠPEKTUJTE** informácie poskytované prostredníctvom rozhlasu a televízie
- **NEROZŠIRUJTE** poplašné a neoverené správy
- **NEPODCEŇUJTE** vzniknutú situáciu a zachovajte rozvahu
- **NETELEFONUJTE** zbytočne, aby ste počas mimoriadnej situácie nepreťažovali telefónnu sieť
- **POMÁHAJTE** ostatným, najmä starým, chorým a bezvládnym ľuďom, postarajte sa o deti
- **DODRŽIAVAJTE** pokyny pracovníkov civilnej ochrany a ďalších záchranných zložiek, orgánov štátnej správy a samosprávy

Čo je ohrozenie?

OHROZENIE je obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.

Čo je mimoriadna udalosť?

MIMORIADNOU UDALOSŤOU sa rozumie živelná pohroma, havária alebo katastrofa, ktorá ohrozuje život, zdravie alebo majetok.

Čo je mimoriadna situácia?

MIMORIADNOU SITUÁCIOU sa rozumie obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo na majetok, ktorá je vyhlásená podľa zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva a počas ktorej sú vykonávané opatrenia na znižovanie rizík ohrozenia alebo postupy a činnosti na odstránenie následkov mimoriadnej udalosti.

Mimoriadna situácia sa vyhlasuje a odvoláva prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov

3. VAROVANIE OBYVATEĽSTVA

Varovanie obyvateľstva je jedno z najdôležitejších opatrení civilnej ochrany. Varovanie je vykonávané varovnými signálmi uskutočňovanými prostredníctvom sirén. Varovné signály sú následne dopĺňané hovorenou informáciou prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

Ak zaznie varovný signál:

- nastáva mimoriadna situácia,
- podľa tónu signálu a dĺžky jeho trvania zistíte, pred čím vás varuje,
- počúvajte následnú hovorenú informáciu vysiellanú rozhlasom, televíziou alebo hlásením mestského rozhlasu.

Varovný signál **VŠEOBECNÉ OHROZENIE** 2 – minútový kolísavý tón sirén

VAROVANIE OBYVATEĽSTVA PRI OHROZENÍ ALEBO PRI VZNIKU MIMORIADNEJ UDALOSTI, AKO AJ PRI MOŽNOSTI ROZŠÍRENIA NÁSLEDKOV MIMORIADNEJ UDALOSTI

Kolísavým tónom sirén v trvaní 2 minút sa počas vojnového stavu a počas vojny vyhlasuje aj ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu. Slovná informácia pri takomto ohrození obsahuje vymedzenia územia, pre ktoré je ohrozenie vyhlásené a výraz **VZDUŠNÝ POPLACH**

Varovný signál **OHROZENIE VODOU** 6 – minútový stály tón sirén

VAROVANIE OBYVATEĽSTVA PRI OHROZENÍ NIČIVÝMI ÚČINKAMI VODY

Signál **KONIEC OHROZENIA** 2 – minútový stály tón sirén bez opakovania

KONIEC OHROZENIA ALEBO KONIEC PÔSOBENIA NÁSLEDKOV MIMORIADNEJ UDALOSTI

! POZOR !

Každý druhý piatok v mesiaci sa o 12.00 h preskúšava prevádzkyschopnosť systémov varovania **DVOJMINÚTOVÝM STÁLÝM TÓNOM SIRÉN**. O pravidelnom preskúšaní funkčnosti sirén a o ďalších skúškach mimo tohto termínu informujú rozhlas, televízia a tlač !

3.1. ČO ROBIŤ, KEĎ ZAZNIE SIRÉNA?

(mimo doby pravidelného preskúšania)

- Pri pobyte mimo budovu - vyhľadajte čo najrýchlejšie úkryt, poprípade vstúpte do najbližšej budovy
- Ak sa nachádzate v domácnosti - zhromaždite celú rodinu a byt neopúšťajte
- Nesnažte sa vyzdvihnúť deti zo škôl a predškolských zariadení, bude o ne postarané
- Vytvorte izolovaný uzavretý priestor - uzavrite a utesnite okná, dvere a vetráky, odstavte klimatizáciu (netesnosť prelepte páskou, väčšie netesnosti môžete utesniť tkanivami namočenými vo vode s rozpustenými saponátmi). Uzavretím priestoru znížite pravdepodobnosť vlastného ohrozenia
- Uhasťte otvorený oheň a iné spaľovacie zariadenia
- Sledujte vysielanie rozhlasu a televízie a riadte sa podľa vysielaných pokynov
- Telefonujte len v súrnom prípade, nezaťažujte telefónne linky, najmä nevolajte čísla tiesňového volania
- Postarajte sa o domáce a hospodárske zvieratá
- Čakajte doma na ďalšie pokyny

4. OCHRANA OBYVATEĽOV

(informácie, ktoré je užitočné ovládať pre prípad mimoriadnej udalosti na jadrovom zariadení)

4.1. KEĎ POČUJETE ZVUK SIRÉN

- opakovaný kolísavý 120-sekundový tón poplachových sirén
- preverte si, či nejde o skúšku poplachových sirén podľa harmonogramu skúšok (v mestskom rozhlase vždy 1 deň pred každým druhým piatkom v mesiaci je verejnosť upovedomená o skúške poplachových sirén)
- skutočné varovanie môže znamenať **POVODNE, ÚNIK TOXICKÝCH PLYNOV, HAVÁRIE JADROVÝCH ZARIADENÍ** alebo iné riziká
- o aké riziko ide, sa dozviete v mimoriadnom televíznom alebo rozhlasovom vysielaní verejnoprávných alebo miestnych médií
- prostredníctvom tohto mimoriadneho televízneho alebo rozhlasového vysielania obdržíte presné pokyny k zaisteniu vašej ochrany
- informujte o prevedenom varovaní i svojich „nedoslýchavých“ susedov

4.2. KEĎ DOSTANETE POKYN K ÚKRYTIU

- opustíte otvorený priestor a ukryte sa v domoch alebo v bytoch
- zatvorte všetky okná a dvere
- vypnite zariadenie na spaľovanie fosilných palív
- vyčkajte na ďalšie upresňujúce pokyny prostredníctvom mimoriadneho rozhlasového, alebo televízneho vysielania
- nepoužívajte telefóny verejnej telefónnej siete s výnimkou nutnosti privolania rýchlej záchranné služby alebo služby prvej pomoci

4.3. KEĎ DOSTANETE POKYN K POIŽITIU JODIDU DRASELNÉHO (KJ)

- pokyny dostanete prostredníctvom primátora mesta, alebo vedúceho vašej organizácie a mimoriadneho vysielania rozhlasových a televíznych staníc
- odporúčané dávkovanie je nasledujúce:
 - kojenci do 1 mesiaca – 1/4 tablety, t.j. 16 mg KJ
 - deti do 3 rokov – 1/2 tablety, t.j. 32 mg KJ
 - deti do 12 rokov – 1 tabletu, t.j. 65 mg KJ
 - osoby nad 12 rokov – 2 tablety, t.j. 130 mg KJ
- neužívajte tablety jodidu draselného bez predchádzajúceho vyzvania
- väčšie dávkovanie vášmu zdraviu neprospeje

4.4. AK DOSTANETE POKYN K EVAKUÁCII

- pokyny k evakuácii môže vydať iba primátor, prednosta obvodného úradu alebo koordinujúceho krajského úradu
- pokyny dostanete taktiež prostredníctvom mimoriadneho vysielania mestského rozhlasu i rozhlasových a televíznych staníc
- nezačnite evakuáciu samovoľne – vždy počkajte na pokyny
- PAMÄTAJTE – pokyn k evakuácii neznamená „utekať preč, akoby išlo o život“
- evakuácia zníži riziko vášho ohrozenia iba za predpokladu, ak sa robí s rozvahou a mimo rizikových zón

4.5. NA KOHO SA VZŤAHUJE OPATRENIE EVAKUÁCIE

- evakuácia je dopredu plánovaná pre všetkých obyvateľov s trvalým bydliskom, pracoviskom alebo navštevujúcim školské zariadenia v zóne havarijného plánovania
- všetky obce a mestá v oblasti ohrozenia majú pripravené evakuačné plány

4.6. MIESTO EVAKUÁCIE

- riadená evakuácia pomocou pristavených autobusov je pripravená na princípe „z obce do obce“ až po určené miesto
- primátor mesta vám oznámi, kam budete evakuovaní
- primátor mesta vám oznámi miesto pristavenia autobusov
- predškolské zariadenia, školy, nemocnice, domovy dôchodcov majú vlastné evakuačné plány - **NEOBÁVAJTE SA TEDA O SVOJICH RODINNÝCH PRÍSLUŠNÍKOV**

4.7. KEĎ SA ROZHODNETE PRE SAMOEVAKUÁCIU

- nezačnite ju bez obdržania pokynov prostredníctvom vášho primátora, obvodného úradu alebo koordinujúceho krajského úradu
- pred odjazdom vyplňte FORMULÁRE č.1 a 2, pripevnite ich na viditeľnom mieste na dverách vášho obydľia
- použite iba odporúčenú evakuačnú trasu
- dbajte na upresňujúce pokyny orgánov miestnej štátnej správy alebo samosprávy, Polície SR, alebo príslušníkov Armády SR

4.8. ČO SI VZIAŤ PRI EVAKUÁCII SO SEBOU

- dopredu si pripravte zoznam potrebných vecí hlavne:
 - OSOBNÉ DOKLADY, PREUKAZY
 - PENIAZE, PLATOBNÉ KARTY, GENNÉ PAPIERE a pod.
 - PRAVIDELNE UŽÍVANÉ LIEKY, RECEPTY
 - DIÉTNE POTRAVINY
 - POTREBY PRE KOJENCOV
 - PROSTRIEDKY OSOBNÉJ HYGIENY A JEDÁLENSKÉ NÁDOBY
 - SPACÍ VAK alebo PRIKRÝVKY
 - NÁHRADNÉ OBLEČENIE
 - TÚTO INFORMAČNÚ PRÍRUČKU
 - PRENOSNÉ RÁDIO a VRECKOVÚ BATERKU

4.9. KEĎ VLASTNÍTE HOSPODÁRSKE ZVIERATÁ

- nenechávajte ich na voľnom priestranstve, zatvorte ich do chlievov
- dajte im dostatočnú zásobu vody a krmiva na minimálne 2 dni
- nezamykajte ich, umožnite prístup poriadkovým zložkám, ktoré sa o vaše zvieratá postarajú
- vyplňte FORMULÁR 2 a pripevnite ho na vstupné dvere vášho obydľia

4.10. PRED ODCHODOM Z DOMU

- vypnite elektrické spotrebiče s výnimkou chladničiek a mrazničiek
- uhasťte všetky otvorené ohne a spalovacie zariadenia (plynové kotle)
- uzatvorte hlavné uzávery plynu a vody
- odpojte antény systémy od prijímačov
- skontrolujte uzatvorenie všetkých okien
- zamknite dvere
- pripevnite vyplnený FORMULÁR 1 na vstupné dvere
- presvedčte sa, že o vyhlásenej evakuácii vedia i vaši bezprostrední susedia
- NEVYPÍNAJTE však hlavný elektrický istič

4.11. VOLBA EVAKUAČNEJ TRASY I.

- ak bude evakuácia vyhlásená pred únikom rádioaktívnych látok, opustite vaše obydľie odporúčanou evakuačnou trasou
- pri evakuácii dbajte na pokyny príslušníkov Polície SR, Armády SR a ďalších poriadkových zložiek

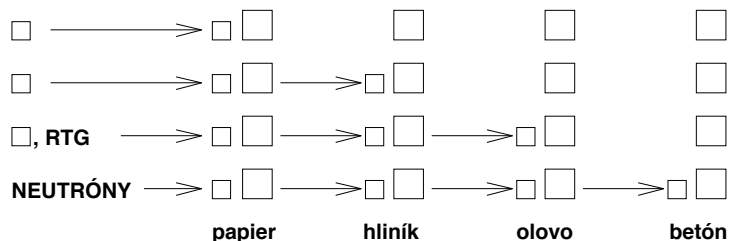
4/12 VOLBA EVAKUAČNEJ TRASY II.

- Pri evakuácii po úniku rádioaktívnych látok je potrebné cestou k evakuačným vozidlám:
 - zaistiť ochranu dýchacích ciest, napríklad navlhčeným kapesníkom, ručníkom alebo gázou
 - ochrániť si povrch tela vhodným oblečením, ktoré pri nástupe do vozidiel odložíte (čiapka, pláštenky, polyetylenové sáčky použité ako návleky na ruky a obuv, atď.)
 - pri evakuácii dbajte pokynov príslušníkov polície, armády a ďalších poriadkových zložiek

5. RÁDIOAKTIVITA, JADROVÁ ELEKTRÁREŇ A BEZPEČNOSŤ OBYVATEĽSTVA

5.1. RÁDIOAKTIVITA

Rádioaktivita je schopnosť niektorých látok nachádzajúcich sa v prírode alebo umelo vyrobených samovoľne sa premieňať – rozpadat'. Pri tejto premene vysielajú neviditeľné žiarenie, ktoré má schopnosť prenikať hmotou. Niektoré druhy žiarenia sú málo prenikavé a na ich pohltie stačia tenké vrstvy, napríklad papier. Iné druhy sú však také prenikavé, že na ich pohltie treba hrubé vrstvy ťažkých materiálov – napríklad betónu.

Rozpad rádioaktívnych látok môže trvať od zlomkov sekúnd až do tisíc rokov
Jednotkou rádioaktivity je Becquerel (Bq)

1 Bq = 1 rozpad za 1 sekundu

Živá hmota môže byť prechodom žiarenia poškodená. Poškodenie závisí na dávke žiarenia. Jednotkou dávky je Sievert (Sv). Vzťah medzi rádioaktivitou (Bq) a dávkou (Sv) je taký, že pri rozpade rádioaktívnej látky vznikajúce žiarenie poškodí živú hmotu iba vtedy, ak ju zasiahne.

5.2. PRIRODZENÁ RÁDIOAKTIVITA

Všetci obyvatelia zeme sú vystavovaní ožiareniu zo zdrojov, ktoré sa nachádzajú v prírode a vo vesmíre, ionizujúce žiarenie a rádioaktívne látky sú nedeliteľnou zložkou životného prostredia. Rádionuklidy niektorých prvkov sú trvale vo vzduchu, vo vode, v pôde, v rastlinách a samozrejme i v ľudskom organizme. Ľudstvo je takto neustále vystavované účinkom prírodného ionizujúceho žiarenia, a to jednak vonkajším ožiarovaním, alebo vnútornou kontamináciou.

K vonkajším zdrojom prírodného žiarenia patrí kozmické žiarenie, tvorené časticami a ionizujúcim žiarením dopadajúcim na povrch Zeme z mimozemského priestoru a terestriálne žiarenie, t.j. žiarenie vrchných vrstiev zemskej kôry, vyvolané predovšetkým rádionuklidmi draslíka, uránu a thória.

K vnútorným zdrojom prírodného žiarenia patrí žiarenie vyvolané rádionuklidmi, ktoré sú prítomné v malom množstve buď ako súčasť organizmu, napr. draslík K40, alebo ich prijímame potravou a dýchaním. Vo vzduchu sa nachádza okrem rádioaktívneho trícia a uhlíka predovšetkým rádioaktívny vzácny plyn radón, ktorý sa uvoľňuje zo zemskej kôry.

Podiel rôznych zdrojov na celkovej dávke žiarenia:

Kozmické žiarenie	28 %	Žiarenie zeme	28 %
Zdravotníctvo	28 %	Potraviny	9 %
Farebné TV	6 %	Jadrové elektrárne	1 %

Podiel prírodných a umelých zdrojov na celkovej dávke žiarenia:

Prírodné zdroje	62 %
Umelé zdroje	38 %

Priemerné hodnoty dávky za 1 rok zo žiarenia pôsobiaceho na človeka:

Kozmické žiarenie	0,00035 – 0,0005 Sv
Terestriálne žiarenie	0,0005 – 0,0007 Sv
Prijem potravín	0,00015 Sv
Spolu priemerná dávka na Slovensku z prirodzenej rádioaktivity	0,001 – 0,002 Sv
Z lekárskeho vyšetovania a liečenia	0,002 Sv
Spolu je to menej ako povolená hodnota	0,005 Sv

5.3. OŽIARENIE, KONTAMINÁCIA A LIMITY

Žiarenie vysielané rádioaktívnymi látkami môže spôsobiť ožiarenie dvojakého druhu:

VONKAJŠIE OŽIARENIE – vznikne vtedy, ak zdroj žiarenia je mimo ožarovaného organizmu

VNÚTORNÉ OŽIARENIE – vznikne vtedy, ak sa rádioaktívna látka dostane nejakým spôsobom do organizmu. Môže to byť dýchaním, požitím potravín kontaminovaných (znečistených) rádioaktívnymi látkami alebo cez pokožku

Rádioaktívna látka sa môže dostať do organizmu: - pokožkou
- vzduchom
- potravinami

Rádioaktívne látky sa nachádzajú všade v prírode, aj tam, kde nie sú žiadne elektrárne. Aby pravdepodobnosť poškodenia organizmu bola čo najmenšia, dávka žiarenia je obmedzená hygienickými normami. Povolená hodnota je 0,005 Sievertu za rok, pričom priemerná dávka v piatich po sebe nasledujúcich kalendárnych rokoch nesmie byť vyššia ako 0,001 Sv.

Konzumácia potravín je riadená kompetentnými orgánmi štátnej správy v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 12/2001 Z.z., kde v tabuľke č.5, prílohy č.12 sú stanovené koncentračné limity.

5.4. JADROVÁ ELEKTRÁREŇ

Jadrová elektráreň je zariadenie, kde dochádza k premene tepelnej energie na elektrickú energiu. Zdrojom tepla je štiepenie jadrového paliva – uránu – v reaktore.

Celý proces vzniku tepla, výroby pary na pohon turbín a ochladzovania pary prebieha v troch navzájom oddelených okruhoch.

Primárny okruh tvoria reaktor a chladiace slučky s hlavnými uzatváracími armatúrami, cirkulačnými čerpadlami a parogenerátormi, ktoré oddeľujú primárny a sekundárny okruh. Hlavnou funkciou primárneho okruhu je odovzdávať teplo vznikajúce v jadrovom palive, zohrievať vodu na sekundárnej strane parogenerátora a zadržiavať rádioaktívne látky vznikajúce pri štiepení.

Sekundárny okruh tvoria turbíny s generátormi, parovody, kondenzátory a pomocné okruhy. Hlavnou funkciou sekundárneho okruhu je výroba pary pre pohon turbín s generátormi na výrobu elektrickej energie.

Tretí okruh je okruh chladiacej vody, ktorý tvoria potrubia, cirkulačné čerpadlá chladiacej vody a chladiace veže. Hlavnou úlohou okruhu chladiacej vody je ochladzovať v kondenzátoroch paru vychádzajúcu z turbín a premeniť ju znovu na vodu.

Všetky zariadenia primárneho okruhu sú umiestnené v ochrannej obálke – hermetickej zóne, ktorej hlavnou úlohou je zadržať rádioaktívne látky, ktoré by prípadne unikli z primárneho okruhu.

5.5. BEZPEČNOSŤ JADROVEJ ELEKTRÁRNE

Základným princípom bezpečnosti JE sú bariéry, ktoré bránia úniku rádioaktívnych látok vznikajúcich pri štiepení jadrového paliva a ochrana týchto bariér.

Bariérami sú: 1 - kovové pokrytie paliva
2 - primárny okruh + nádoba reaktora
3 - železobetónová obálka s oceľovou výstelkou

Ochrana bariér počas prevádzky sa zabezpečuje nepretržitými kontrolami a meraním, dodržiavaním predpisov.

Pri poruchách chránia bariéry tzv. bezpečnostné systémy, ktoré sa uvádzajú do činnosti automaticky.

Dôležitým činiteľom, ktorý ovplyvňuje bezpečnosť prevádzky, sú kvalifikovaní a vycvičení pracovníci. Najväčšie nároky sú na pracovníkov, ktorí priamo riadia prevádzku. Okrem toho, že majú zvláštnu teoretickú prípravu, musia absolvovať aj výcvik na тренаžéri, aby boli schopní riadiť elektrárňu počas normálnej prevádzky, a tiež pri poruchách.

Ak vznikne vážna porucha, rádioaktívne látky sú zadržané v priestore ochrannej obálky. Pravdepodobnosť, že nastane taká porucha, pri ktorej by bola poškodená aj ochranná obálka, je veľmi malá. Ak napriek tomu takáto porucha vznikne, použijú sa na ochranu pracovníkov elektrárne i obyvateľov v okolí havarijných plánov.

5.6. OZNÁMENIE HAVÁRIE

O havárii s možnými následkami na okolie sa obyvatelia dozvedia pomocou systému **VYROZUMENIA A VAROVANIA**. Pri hroziacej havárii sú vyrozumení starostovia obcí a primátori, orgány civilnej ochrany a všetci, ktorí majú nejaké úlohy pri ochrane obyvateľov.

Obyvateľstvo bude **v prípade radiačnej havárie varované dvojnásobným opakujúcim sa kolísavým tónom poplachových sirén**.

Sirény sú v každej obci v pásme plánovaných opatrení. Varovanie sirénami nie je signálom pre evakuáciu.

Po zaznení varovného signálu zapnite rádioprijímač a naladte stanicu SRo 1, alebo zapnite televízor a nastavte kanál STV 1. Vo vlastnom záujme sa riadte pokynmi, ktoré vám budú prostredníctvom týchto médií poskytnuté. V mestách a obciach s miestnou rozhlasovou sieťou budú pokyny vysielané miestnym rozhlasom.

V málo osídlených miestach, kde nie sú inštalované varovacie sirény, budú obyvatelia varovaní náhradným spôsobom.

Po vyhlásení varovného signálu nepoužívajte zbytočne telefón a najmä nevolajte núdzové čísla polície, požiarnikov, civilnej ochrany a Atómovej elektrárne Bohunice na zistenie, čo sa stalo. Mohlo by dôjsť k preťaženiu telefónnej siete a k blokovaniu spojenia pre vážne oznámenia a riadenia ochranných opatrení.

Ukončenie núdzového stavu bude signalizované stálym tónom poplachových sirén bez opakovania.

Ako u každého technického zariadenia, môže dôjsť aj v systéme varovania k falošnému signálu, ktorý je spravidla kratší alebo dlhší a nie je opakovaný. Po zaznení FALOŠNÉHO SIGNÁLU nasleduje informácia miestnym rozhlasom alebo iným spôsobom.

Sirény sú pravidelne skúšané bezhlučne a 1x za mesiac sú skúšané plným tónom. V prípade SKUŠOBNÉHO ALEBO CVIČNÉHO SIGNÁLU bude obyvateľstvo vopred upozornené prostredníctvom oznamovacích prostriedkov (miestny rozhlas, rozhlas, televízia, denníky).

(Koniec prvej časti)